

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ ЯК МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

**Освітня програма Польська мова і література.
Перший(бакалаврський рівень)**

**Спеціальність 035 Філологія
035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша - польська**

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “_” ____ 2019 р.**

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія перекладу як міжкультурна комунікація
Викладач	к.ф.н. Щербій Наталія Олегівна
Контактний телефон викладача	+380967481193
E-mail викладача	natalia.shcherbii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	90 годин/3.0 кредитів ECTS лекційні години – 12, практичні години – 18, самостійна робота - 60
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Консультації проводяться згідно з узгодженим графіком на навчальний семестр. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять, окрім того практикується залучення онлайн ресурсів за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Теорія перекладу як міжкультурна комунікація» складається з теоретичного та практичного курсу, в основу яких покладено ознайомлення студентів з теорією та практикою перекладу як напрямку прикладної лінгвістики та вияву міжкультурної комунікації; формування у студентів професійної перекладацької компетенції, підготовка їх до міжкультурної комунікації і професійної діяльності в сучасних умовах.</p> <p>Зміст спецкурсу включає ознайомлення з основними фактами про прийняті в національних спільнотах мовні стереотипи і норми поведінки, спілкування, певні «культурні сценарії» різних дій, усталені моделі сприйняття та оцінювання предметів і явищ, соціально унормовані звички, традиції, ритуали, дозволи, заборони тощо. Вивчення цього курсу поглиблює філологічну підготовку майбутніх фахівців, сприяє: застосуванню фонових знань при перекладі реалій, власні назви; якісному перекладу текстів міжкультурного спрямування в межах програми дисципліни, застосовуючи теоретичні знання з теорії перекладу як міжкультурної комунікації; самостійному користуванню науковою, довідковою, навчально-методичною літературою; розумінню студентами варіантів та діалектів польської мови.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Курс має на меті ознайомити майбутніх філологів-полоністів з:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) теорією та практикою перекладу як напрямку прикладної лінгвістики та вияву міжкультурної комунікації; 2) основними положеннями теорії міжкультурного перекладу; 3) сучасними підходами до теорії перекладу з точки зору міжкультурної комунікації; 4) міжкультурними паралелями та конкретними прикладами перекладу автентичних текстів із різних галузей знань; <p>сформувати у студентів-полоністів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) професійну перекладацьку компетенцію, підготувати їх до міжкультурної комунікації і професійної діяльності в сучасних умовах. 2) навички та уміння письмового та усного перекладу з польської мови на українську та з української на польську; 3) обізнаність із роллю перекладу в процесі комунікації між польською і українською мовами, а також між польською і українською культурами; <p>Завданням цієї дисципліни є підготовка висококваліфікованого філолога-полоніста, який здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної польсько-української і українсько-польської комунікації.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності: -здатність здійснювати пошук, опрацьовувати та аналізувати інформацію з різних джерел;</p>	

-здатність спілкуватися іноземною мовою у різних соціальних ситуаціях;
-здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями, засвоювати комплекс знань, умінь і ставлень, необхідний для особистісної реалізації, розвитку, соціальної інтеграції та працевлаштування;
-користуватись науковою, довідковою, навчально-методичною літературою;
фахові компетентності:
- студент повинен бути ознайомлений з основними теоріями та концепціями про співвідношення мови та культури, взаємозв'язок мови та культури;
-володіти понятійним апаратом основ перекладу та міжкультурної комунікації польською мовою;
-розуміти іншомовні мовні реалії, пов'язані з географічними поняттями, особливостями національної культури, суспільно-політичного життя, державного устрою, економіки, традицій та звичаїв країни;
- знати і розуміти мовні характеристики та національно-культурну специфіку лексичного, семантичного, граматичного та прагматичного аспектів усної/письмової мови, підготовленої/непідготовленої, офіційної/неофіційної мови;
- сприймати і правильно інтерпретувати міжкультурні особливості інформації на польській мові з друкованих, аудіовізуальних та електронних ресурсів у сфері соціально-культурного, суспільно-політичного та професійного спілкування;
-здійснювати професійну діяльність у галузі перекладу і міжкультурної комунікації.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / <u>практичні</u> / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
VIII	035 Філологія 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська	4	Вибірковий

Тематика курсу (лекції)

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінок	Термін виконання
Тема 1. Переклад та міжкультурна комунікація: подібності та відмінності: 1) багатогранність перекладацького процесу; 2) міжкультурна комунікація; 3) Міжкультурна компетентність перекладача.	Лекція	1-16	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год.		згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тема 2. Мовні реалії: 1) поняття мовних реалій; їхня типологія.	Лекція	1-16	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год.		згідно з розкладом протягом навчального семестру

<p>2) історичні передумови виникнення реалій;</p> <p>3) особливості їх перекладу;</p> <p>4) Етнографічні та міфологічні реалії</p> <p>5) Реалії державно-адміністративного устрою суспільного життя</p> <p>5) Символи</p>					
<p>Тема 3. Природа перекладу: теорія еквівалентності:</p> <p>1) теорія еквівалентності;</p> <p>2) формальні та семантичні еквіваленти;</p> <p>3) план вираження та план змісту у перекладі;</p> <p>4) теорія перекладацьких трансформацій;</p> <p>5) види перекладацьких трансформацій.</p>	Лекція	1-16	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год.		згідно з розкладом протягом навчального семестру
<p>Тема 4. Складові лінгвостічного бар'єра.</p> <p>1) Лакуни. Типологія лакун.</p>	Лекція	1-16	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год.		згідно з розкладом протягом навчального семестру
<p>Тема 5. Ідіоми та сталі вирази:</p> <p>1) роль ідіом та сталих виразів у міжкультурній комунікації;</p> <p>2) п'ять аспектів ідіоматичних значень;</p> <p>3) розпізнання, розуміння та методи перекладу ідіом;</p> <p>4) трактування ідіом та реалій.</p>	Лекція	1-16	опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.		згідно з розкладом протягом навчального семестру
<p>Тема 6. Контекстуально обумовлене значення:</p> <p>1) підступність контексту в процесі перекладу;</p> <p>2) контекстуально обумовлені слова і</p>	Лекція	1-16	опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.		згідно з розкладом протягом навчального семестру

проблеми їх перекладу; 3)контекстуально не обумовленні слова і проблеми їх перекладу					
7. Підсумковий колоквіум	Усні відповіді	1-16, лекційний матеріал	опрацювати відповідні наукові джерела, 4 год.	Макс. 10 балів	згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тематика курсу (практичні заняття)					
Тема, план	<i>Форма заняття</i>	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Способи перекладу слів-реалій: 1) а) житло, майно; б) одяг, головні убори; в) їжа, напої; г) види праці, професії; д) грошові знаки, одиниці міри; е) музичні інструменти, народні танці, пісні, виконавці; є) звертання 2) етнографічні та міфологічні реалії 3) реалії державно-адміністративного устрою суспільного життя 5) ономастичні реалії (загальні та індивідуальні імена та прізвища); 6) Символи	Практичне заняття	1-16	Вправи, 4 год	Макс. 10 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тема 2. Подолання лінгвоетнічного бар'єра. Переклад власних назв. Транскрипція офіційних українських антропонімів польською мовою.	Практичне заняття	16	Вправи, самостійна робота, 2 год	Макс. 5 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тема 3. Подолання лінгвоетнічного бар'єра. Переклад фразеологізмів.	Практичне заняття	12-14	Вправи, самостійна робота, 2 год.	Макс. 5 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тема 4. Фальшиві друзі перекладача: 1) інтерпретація слів у різних мовах; 2) можливі помилки під час перекладу; 3) Міжмовна омонімія та паронімія.	Практичне заняття	12	Вправи, 2 год	Макс. 5 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру

Тема 5. Міжкультурна комунікація і переклад. 2.1.Явище позитивної ввічливості	Практичне заняття	1-15	Виконати вправи, 2 год	Макс. 5 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тема 6. Граматика і успішність комунікації (польсько- українські граматичні контрасти). Мовна дискримінація.	Практичне заняття	15	Вправи, самостійна робота, 4 год	Макс. 10 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру
Тема 7. Test	Контрольна робота	1-19	2 год	Макс. 40 б	згідно з розкладом протягом навчального семестру

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною і ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи (див. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 40 балів – підсумок роботи студента під час практичних занять, 10 балів – самостійна робота, 10 балів – колоквиум, 40 балів підсумкова контрольна робота.
Вимоги до письмової роботи	Передбачене одне письмове підсумкове тестування (максимум 40 балів) та виконання одного самостійного дослідницького завдання (максимум 10 балів).
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність усіх 9 практичних занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 40 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 8. Останнє 9 заняття присвячене підсумковому тесту.
Умови допуску до підсумкового контролю	- відвідування лекцій, відпрацювання усіх лекцій, на яких студент був відсутній; - здача колоквиуму на основі лекційного матеріалу; - активна робота під час практичних занять - виконання завдань самостійної роботи; -написання підсумкової контрольної роботи.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#).

Згідно зі статтею 58 Закону України «Про вищу освіту», науково-педагогічні працівники ЗВО зобов'язані: забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні; дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у ЗВО, дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти; розвивати в осіб, які навчаються у ЗВО, самостійність, ініціативу, творчі здібності; дотримуватися законів України, статуту та Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf>)

8. Рекомендована література

1. Кияк Т. Р. Форма і зміст мовного знака . *Вісник ХНУ*. 2004. № 635. С. 75–78.
2. Мірам Г. Є. Основи перекладу: курс лекцій. Київ, 2003. 240 с.
3. Радчук В. Д. Що таке інтерпретація? Київ, 1997. 207 с.
4. Калинина В. Д. Теорія і практика перекладу : курс лекцій. Москва, 2008. 179 с.

5. Hejwowski K. Elementy kulturowe w przekładzie. *Iluzja przekładu. Przekładoznawstwo w ujęciu konstruktywnym*. Katowice, 2015. s. 67-124.
6. Lewicki R. Odbiór przekładu i odbiorca przekładu. *Obcość w odbiorze przekładu*. Lublin, 2000. s. 19-43.
7. Schultze B. Historia i kultura pod soczewką: kluczowe pojęcia polskiej kultury jako wyzwanie dla tłumacza. *Perspektywy polonistyczne i komparatystyczne*. Kraków. 1999. s. 3-22.
8. Корунець І. В. Теорія та практика перекладу. Вінниця, 2003. 448с.
9. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця, 2004. 261с.
10. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад. Львів, 1989. 216с.
11. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : Навчальний посібник. 2002. 280 с.
12. Кононенко І., Співак О. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів. За ред. І. Кононенко. Київ, 2008. 343 с.
13. Лучик А. Українсько-польський словник еквівалентів слова / А. Лучик, О. Антонова, І. Дубровська ; відп. ред. А. Лучик. – К. : НаУКМА, 2011. – 311 с.
14. Космеда Т., Гоменюк О., Осіпова Т., Короткий українсько-польський словник усталених виразів: еквіваленти слова, фразеологізми, прислів'я та приказки, Дрогобич 2017.
15. Кравчук А. Граматика і успішність комунікації (дещо з польсько-українських граматичних контрастів). *Проблеми слов'янознавства*. 2012. -Вип. 61. С. 111-128.
16. Мельничук Т. До питання транскрипції офіційних українських антропонімів польською мовою *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. Вип. 17. С. 30-33.

Викладач: к. ф. н., доц. Щербій Наталія Олегівна